Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 14 Veljača 2011 12:51

Najrazvijenije su zemlje uvijek i svuda zagovarale slobodnu trgovinu. Poduzetnici promičući svoj interes promiču i interes države grmio je Adam Smith. David Ricardo svojim je komparativnim prednostima dokazivao da se Portugal treba specijalizirati u proizvodnji vina, dok se je Engleska morala usmjeriti u proizvodnju tkanina, tada vodeće gospodarske grane. Njemci su zagovarali protekscionizam kao i amerikanci. Međutim, kada je krajem XIX stoljeća Amerika postala vodeća gospodarska sila protekcionizam je zamjenila liberalizmom, a potom neoliberalimom – koji su nametnuo Friedman i Čikaška škola - koji je postao sinonim za globalizaciju. Bogati su željeli biti bogatiji što su namjeravali postići liberalizacijom svjetske trgovine. Upozorenja Stiglitza da je potrebna pravedna trgovina nisu se čula. Međutim, ...

Globalno gospodarstvo zamjenilo je izraz globalno selo. I dok je globalno selo bilo obilježeno rastućim utjecajem multinacionalnih kompanija, globalno gospodarstvo temelji se na multinacionalnim korporacijama koje diktiraju uvjete svim pa i najrazvijenijim zemljama. U nedostatku učinkovitih instrumenata predsjednik Obama apelira, traži, obećava:

„Govoreći o nezaustavljivim procesima u svijetu i prebacivanju poslova kompanija u Kinu, Indiju ili Brazil, Obama je ustvrdio da su ti procesi, zajedno s ekonomskom krizom, uzdrmali vjeru američkog naroda u institucije biznisa i vlade pa se mnogi Amerikanci pitaju izmiče li im njihov san. No, činjenica je da SAD i dalje ima najjaču i najžilaviju privredu na svijetu, najproduktivnije radnike, najbolja sveučilišta i najslobodnije tržište, najveće kompanije i najistaknutije poduzetnike.

Zapitajte se što možete učiniti da zaposlite američke radnike, potpomognete američku ekonomiju i investirate u ovu državu – poručio je Obama, prema kojemu se gospodarstvo SAD-a ne može temeljiti na uvozu ili zaduživanju, nego na proizvodnji. Da bi se stvorili bolji uvjeti za to i smanjili enormni troškovi zbog zastarjele infrastrukture, obećao je veća ulaganja u infrastrukturu, obrazovanje i inovacije.” – donosi Večernji list od 14. veljače 2011. godine.

Brazil, Rusija, Indija i Kina diktiraju stope gospodarskog rasta. I dok svijet stagnira BRIK ostvaruje visoke stope rasta pa je ukupna ocijena gospodarskog rasta pozitivna iako, promatramo li doprinose pojedinih zemalja/regija, tome nije tako.

Dolar i euro, svjetski monetarni suvereni, postustaju. Dok je britanska funta imala materijalno pokriće u zlatu, što je naslijedio dolar i formalno održao do početka sedamdesetih, današnje

svjetske valute svoje pokriće nalaze u povjerenju. Kako se povjerenje prema dolaru i euru iz dana u dan smanjuje čemu značajno doprinosi kineski juan ima osnove za zabrinutost razvijenog svijeta.

IMF, WB i WTO koji su bili nosioci neoliberalizma danas imaju rastuće probleme u obavljanju svojih funkcija. Iako manje razvijenim zemljama spomenute institucije još uvijek zvuče kao globalni gospodari oni su to svakim danom sve manje. Kina, u prvom redu, i Indija, te Brazil postaju opasni konkurenti razvjenim zemljama koje su upravljale, i još uvijek upravljaju, svjetskim financijskim i trgovačkim sustavom.

U tim i takvim uvjetima Obama se obraća najmočnijim multinacionalnim kompanijama na svijetu – američkim. Međutim, kapital odnos je kapital osnos i tu ništa pa ni apeli američkog predsjednika ne pomažu. Lijepo smo to vidjeli u ovoj krizi. Dok je išlo država je smetala. Kada je nastupila kriza američka Vlada je pripomogla posrnulom gospodarstvu, a posebno financijskoj industriji. Ista rabota je urađena i u drugim razvijenim zemljama. I dok su Njemačka i Japan pa i Francuska bile i ostale intervencionističke zemlje pa im je pomoć nacionalnom gospodarstvu bio „prirodni“ potez to je, svakako, manje bio očekivan u anglosaskom modelu privređivanja.

Vapaji neće pomoći bez obzira od koga dolazili.

Rješenje je u formiranju nadnacionalnog tijela pri Ujedninjenim nacijama koje će ususstaviti svjetski gospodarski sustav kako bi se postavila jasna pravila ponašanja pojedinih zemalja i multinacionalnih korporacija. Tada i samo tada bit će moguće putem dogovoranja i sporazumjevanja upravljati globalnim gospodarstvom. Ovo ne znači eutanaziju nacionalnih država, već suprotno - njihov spas.